

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 143/2011–24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť R. K., K., zastúpenej advokátkou JUDr. M. K., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 953/2000 a jeho rozsudkom zo 17. decembra 2007 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co/70/2008 a jeho rozsudkom z 31. marca 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. augusta 2009 faxom a 12. augusta 2009 poštou doručená sťažnosť R. K. (ďalej len „sťažovateľka“),

ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 953/2000 a jeho rozsudkom zo 17. decembra 2007 a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co/70/2008 a jeho rozsudkom z 31. marca 2009 (ďalej aj „namietaný rozsudok krajského súdu“).

Skutkový stav, ktorý predchádzal podaniu sťažnosti, opisuje sťažovateľka od roku 2000, keď sa po smrti otca dostala do konfliktu so svojou sestrou, ktorá sa starala o ich bezvládnou matku žijúcu v domovej nehnuteľnosti (rodičovskom dome) zapísanej na liste vlastníctva č. 1402 pre katastrálne územie K. Následne sestra sťažovateľke oznámila, že predmetný dom (a príslahlé pozemky) jej rodičia medzičasom darovali a stala sa tak jeho výlučnou vlastníčkou.

Sťažovateľka poukazuje na rozsudok okresného súdu sp. zn. Nc 318/00 z 12. decembra 2000, ktorým bolo rozhodnuté o obmedzení jej matky v spôsobilosti na právne úkony s tým, *„že nemôže samostatne konať pred štátnymi orgánmi, vykonávať akékoľvek právne úkony týkajúce sa majetkových záležitostí a ani poberať dôchodok. Dokonca, na návrh súdneho znalca MUDr. S. sa upustilo od doručenia rozsudku matke A. K. Zo záverov znaleckého posudku súdneho znalca z odboru psychiatrie MUDr. S. zo dňa 20. 10. 2000 vyplynulo, že u A. K. ide o organický psychosyndróm na podklade artériosklerózy mozgových ciev s počínajúcou arteriosklerotickou demenciou. Artérioskleróza mozgových ciev u menovanej trvá od mozgovej porážky v roku 1975. Znalec pri svojej výpovedi na pojednávaní v roku 2000 uviedol, že išlo o ťažkú artériosklerózu, ktorá postupne prechádzala do trvalej duševnej nevyliciteľnej choroby. Uviedol, že menovaná je orientovaná len čiastočne, je ľahko manipulovateľná, nie je schopná zodpovedne posúdiť svoje právne úkony. Uviedol, bolo to v roku 2000, že tento stav trvá u pani K. najmenej 5 rokov spätne, teda minimálne od roku 1995 bola pani A. ťažko duševne chorá.“*

V sťažnosti sa ďalej uvádza, že od 11. decembra 2000 žila matka sťažovateľky u nej a sťažovateľka jej bola okresným súdom ustanovená za opatrovníčku.

Sťažovateľka spolu so svojím bratom 13. septembra 2000 podala okresnému súdu žalobu, ktorou sa domáhala vyslovenia neplatnosti darovacej zmluvy (ktorej súčasťou bola aj zmluva o zriadení vecného bremena) uzavretej 22. februára 1999 medzi rodičmi sťažovateľky ako darcami a oprávnenými z vecného bremena a sestrou sťažovateľky ako obdarovanou a zároveň povinnou z vecného bremena (ďalej aj „darovacia zmluva“). Počas súdneho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 13 C 953/2000 bola sťažovateľke doručená (30. mája 2003) výzva právneho zástupcu jej sestry (v uvedenom konaní v tom čase žalovanej v 2. rade) reagujúceho na žiadosť sťažovateľky, aby jej boli odovzdané kľúče od rodičovského domu. V predmetnej výzve advokát sestry sťažovateľky odmietol vyhovieť požiadavkám sťažovateľky a zároveň jej oznámil, že na ňu podal trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania trestného činu porušovania domovej slobody.

Sťažovateľka sa bezprostredne po doručení uvedenej výzvy advokáta dozvedela, *„že dňa 13. 6. 2003, ten istý advokát, ako jediný spoločník a súčasne konateľ firmy A., s. r. o., so sídlom v K..., uzavrel kúpnu zmluvu s J. Š., predmetom ktorej boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. 1402 pre kat. územie K., ktoré bolo predmetom súdneho sporu vedeného na OS Košice II pod sp. zn. 13 C 953/2000, a v tom čase bol k dispozícii aj znalecký posudok ohľadom duševného zdravia pani A. K., takže bolo jasné, že pani K. nebola spôsobilá nehnuteľnosti darovať v roku 1999 svojej dcére J. Š... V ten istý deň podal kupujúci návrh na povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností vo svoj prospech... Mne sa iba náhodou podarilo zabrániť právoplatnému ukončeniu katastrálneho konania.“*

Okresný súd na základe návrhu sťažovateľky 4. júla 2003 nariadil predbežným opatrením sestre sťažovateľky zdržať sa nakladania s nehnuteľnosťami vedenými na liste vlastníctva č. 1402 pre katastrálne územie K. až do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 13 C 953/2000. Dňa 16. novembra 2004 rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 13 C 953/2000, že darovacia zmluva je neplatná. Proti

uvedenému rozsudku podala prostredníctvom svojho advokáta odvolanie žalovaná v 2. rade (sestra sťažovateľky), ktoré však podľa sťažovateľky nebolo v zákonom ustanovenej lehote odôvodnené, a preto malo byť podľa jej názoru v zmysle § 218 ods. 1 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) odmietnuté „z dôvodov absencie náležitostí odvolania podľa § 205 ods. 1 a 2 O. s. p.“. Odvolací súd však posúdil odvolanie ako včas podané a v nadväznosti na to napadnutý prvostupňový rozsudok preskúmal a uznesením sp. zn. 6 Co 60/05 z 18. augusta 2005 ho zrušil dospejúc k záveru, „že len pre nezrozumiteľnosť výroku o náhrade trov prvostupňového konania je rozsudok nepreskúmateľný“.

S takýmto záverom sa však sťažovateľka nestotožňuje a podľa nej „mal odvolací súd potvrdiť rozsudok súdu I. stupňa v merite veci, keď aj zo zdôvodnenia zrušujúceho uznesenia vyplýva, že dňa 16. 11. 2004, keď vyhlasoval rozsudok, v zápisnici o pojednávaní sa nachádza výrok rozsudku týkajúci sa jednak veci samej, ako aj samostatný, oddeliteľný výrok o trovách prvostupňového konania. Zo zdôvodnenia zrušujúceho uznesenia vyplýva, že odvolací súd sa stotožňuje so závermi súdu I. stupňa vo veci samej, nemal k nim výhrady. Dôvod na zrušenie celého rozsudku odvolací súd videl v tom, že prvostupňový súd inak uviedol svoj výrok v zápisnici dňa 16. 11. 2004, keď rozsudok vyhlásil, a inak uviedol výrok v písomnom vyhotovení rozsudku.

Pri vyhlásení rozsudku vôbec nerozhodol o povinnosti žalovanej v I. rade vo vzťahu k náhrade trov konania žalobcom, v písomnom vyhotovení sa už takýto výrok nachádza.

Tieto závery senátu odvolacieho súdu, pričom senátu predsedala JUDr. T., dobrá priateľka a bývala kolegyňa advokáta žalovanej v II. rade. JUDr. H., vôbec neodôvodňovali zrušenie výroku rozsudku vo veci samej, keďže enunciat rozsudku, okrem rozhodnutia vo veci samej, obsahuje aj rozhodnutie o trovách, ktorý výrok je od výroku vo veci samej, oddeliteľný. Okrem toho, žalovaná v I. rade dňa 17. 5. 2005 zomrela, takže, ak by odvolací súd neporušoval zákon v prospech právneho zástupcu žalovanej, konanie proti odporkyni v I. rade mal zastaviť.“.

Súd prvého stupňa po zrušení pôvodného rozsudku zo 16. novembra 2004 vo veci opätovne rozhodol rozsudkom z 2. októbra 2006, a to tak, že konanie v časti smerujúcej proti žalovanej v 1. rade (matke sťažovateľky), ktorá medzičasom zomrela, zastavil a žalobe

sťažovateľky v celom rozsahu vyhovel opierajúc sa najmä o znalecký posudok vypracovaný na účely konania o pozbavení spôsobilosti na právne úkony žalovanej v 1. rade. Proti tomuto rozsudku podala 28. októbra 2006 žalovaná v 2. rade [v tom čase už ako jediná účastníčka na strane žalovanej (ďalej len „žalovaná“)] odvolanie, v ktorom okrem iného tvrdila, že jej *„nebolo umožnené, aby bol vypočutý MUDr. S. za účelom podania vysvetlenia, či žalovaná mohla byť schopná posúdiť svoje konanie vo februári 1999 (t. j. v čase uzavretia darovacej zmluvy, pozn.)“*.

Senát krajského súdu rozhodol o odvolaní žalovanej zastúpenej stále pôvodným právnym zástupcom tak, že uznesením č. k. 6 Co/467/2006-219 z 29. mája 2007 zrušil prvostupňový rozsudok v napadnutej vyhovujúcej časti a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie. Krajský súd v odôvodnení svojho zrušujúceho uznesenia okrem iného uviedol, *„že znalecký posudok znalca MUDr. S. zo dňa 20. 10. 2000 mal konajúci súd posudzovať ako listinný dôkaz a odstrániť rozpory medzi lekárskou správou MUDr. B. zo dňa 9. 3. 1999 a znaleckým posudkom vypracovaným pre potreby iného konania, a ktorý posudok údajne posudzoval zdravotný stav darkyne v čase po právnom úkone, ktorý je predmetom konania. Na to mal konajúci súd vypočuť predovšetkým MUDr. A., obvodnú lekárku, ktorá prichádzala do styku s rodičmi účastníkov, ako ich ošetrojúca lekárka, ktorá sa mala vyjadriť podľa dostupnej dokumentácie ku ich zdravotnému stavu, ďalej vypočuť MUDr. B., ktorá dňa 9. 3. 1999 vystavila správu o zdravotnom stave, prípadne ju skonfrontovať s MUDr. S. Čiže zákonní sudcovia urobili všetko, aby vo veci neúmerne zvýhodnili žalovanú v II. rade, ale najmä jej právneho zástupcu, ktorý mal na výsledku sporu svoj osobný záujem.“*

Okresný súd po vrátení veci na ďalšie konanie v nej opätovne rozhodol rozsudkom č. k. 13 C/953/2000-258 zo 17. decembra 2007, ktorým žalobu sťažovateľky a jej brata zamietol a zároveň ich zaviazal na náhradu trov konania. Keďže sťažovateľka sa so závermi, ku ktorým dospel okresný súd – viazaný pokynmi krajského súdu, v akom smere má doplniť dokazovanie – v označenom zamietajúcom rozsudku nestotožnila, podala proti nemu 15. februára 2008 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd bez nariadenia pojednávania tak, že rozsudkom č. k. 6 Co/70/2008-319 z 31. marca 2009 potvrdil rozsudok

súdu I. stupňa zo 17. decembra 2007 a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

V sťažnosti sa ďalej uvádza, že sťažovateľka v predmetnej právnej veci 15. februára 2008 *„spolu s odvolaním proti rozsudku OS Košice II zo dňa 17. 12. 2007 podala aj námietku zaujatosti proti všetkým sudcom Krajského súdu v Košiciach, lebo so zreteľom na ich pomer ku právnenému zástupcovi žalovanej JUDr. J. H. a rovnako predmetu konania možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti“*.

V súvislosti s tým sťažovateľka tvrdí, že menovaný advokát *„ovplyvňoval odvolací senát krajského súdu“* rozhodujúci v jej právnej veci najmä s ohľadom na svoj *„nadštandardne priateľský vzťah“* k predsedníčke tohto senátu v tom smere, aby docielil vydanie nezákonného rozhodnutia. Ďalej sťažovateľka upriamuje pozornosť aj na tú skutočnosť, že manželka menovaného advokáta je sudkyňou krajského súdu, a teda kolegyňou sudcov senátu 6 Co, čo podľa nej zakladá pochybnosti o ich nezaujatosti podľa § 14 ods. 1 OSP. V súvislosti s týmto názorom sťažovateľka argumentuje poukazom na *„procesné pochybenia zásadného charakteru“*, ku ktorým malo dôjsť v tejto veci zo strany senátu 6 Co. Aj keď žalovaná neskôr odvolala splnomocnenie svojmu pôvodnému advokátovi na svoje zastupovanie v tejto veci, podľa sťažovateľky ju formálne zastupoval ďalej. Sťažovateľka obviňuje advokáta JUDr. J. H., že si na pojednávaní pred senátom 6 Co krajského súdu zabezpečil priaznivý výsledok vo svoj prospech, a preto mu už neskôr nič nebránilo zbaviť sa zastupovania žalovanej, *„aby mohol realizovať prevod vlastníctva z nej na firmu A., s. r. o., kde sa dňom 30. 11. 2006 predvídavo zbavil funkcie jediného konateľa tejto obchodnej spoločnosti“*.

Namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy odôvodňuje sťažovateľka tým, že vo veci *„opakovane vzniesla námietku zaujatosti proti členom senátu 6 Co Krajského súdu v Košiciach, ktorej však nebolo vyhovené a uznesením Najvyššieho súdu SR bolo rozhodnuté, že predsedníčka senátu KS v Košiciach JUDr. A. T., JUDr. M. a JUDr. H. nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na uvedenom súde sp. zn. 6 Co 70/2008, hoci, ako som uviedla v sťažnosti, sú splnené podmienky, na vylúčenie*

uvedených sudcov z prejednávania a rozhodovania vyššie uvedenej veci, lebo so zreteľom na ich pomer k právnomu zástupcovi žalovanej možno mať pochybnosti o ich nezáujatosti.

Rovnako bola vybavená aj moja opakovaná námietka zaujatosti, ktorá dokonca nebola vybavená meritórne.“.

Pokiaľ ide o namietané porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sťažovateľka uvádza, že tento článok priznáva „*právo domáhať sa svojho práva na prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom, ktoré právo zahŕňa v sebe aj právo na nestranného sudcu. Toto moje právo bolo vo vyššie označenom konaní pred Krajským súdom v Košiciach porušené.“.*

K namietanému porušeniu práva zaručeného čl. 13 dohovoru malo dôjsť podľa sťažovateľky tým, že „*nemala možnosť napadnúť právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 70/2008 zo dňa 31. 3. 2009, proti ktorému náš právny poriadok nepripúšťa opravný prostriedok, a bolo vydané bez toho, aby som mala možnosť byť pri jeho vyhlásení“.*

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že právoplatným rozsudkom okresného súdu č. k. 13 C 953/2000-258 zo 17. decembra 2007 a konaním predchádzajúcim jeho vydaniu, ako aj rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 70/2008-319 z 31. marca 2009 a konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

Zároveň sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd uvedené rozsudky prvostupňového súdu a odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka taktiež žiadala priznať úhradu trov konania v sume 245,70 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti môže ísť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri

predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 299/07).

Predmetom sťažnosti je namietanie porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 953/2000 a jeho rozsudkom zo 17. decembra 2007 a tiež postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co/70/2008 a jeho rozsudkom z 31. marca 2009.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné opravné prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

1. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv a slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovateľ mohol domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť ústavný súd odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Vzhľadom na takto vymedzený princíp subsidiarity je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľkou uplatnených námietkach porušenia jej označených práv proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 953/2000 a jeho rozsudku zo 17. decembra 2007. Ochrany svojich práv sa sťažovateľka mohla domáhať a aj sa domáhala podaním odvolania. Ústavný súd z tohto dôvodu sťažnosť v tej časti, ktorá smeruje proti napadnutému rozsudku okresného súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde. Ďalej sa preto zaoberal sťažnosťou len vo vzťahu k napadnutému postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co/70/2008 a jeho rozsudku z 31. marca 2009.

2. Nadväzne na to ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti preskúmal opodstatnenosť predloženej sťažnosti v naznačenom smere, predovšetkým možnosť preukázania príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom krajského súdu v odvolacom konaní (vrátane jeho rozhodnutia) a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vrátane posúdenia s tým súvisiaceho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru – na porušenie ktorých v ich vzájomnej spojitosti – sťažovateľka vo svojej sťažnosti poukázala.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 27/07).

Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Podľa čl. 142 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom

a nemožno ho účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v občianskoprávnom spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je limitovaná už spomínaným princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Vzhľadom na to sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu posudzoval ústavný súd iba z hľadiska možnej kolízie so sťažovateľkou označenými právami garantovanými ústavou a dohovorom. Pre oblasť dokazovania z toho vyplýva zásada, že ústavný súd sa

v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy zaoberá sťažnosťou len vo vzťahu ku skutočnostiam, ktoré sa týkajú tvrdenia sťažovateľa o zásahu do jeho základných práv alebo slobôd, avšak nevykonáva dokazovanie vo veci samej, ktoré by v konečnom dôsledku mohlo viesť k inému meritórnemu rozhodnutiu, než k akému dospel všeobecný súd.

Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01) vrátane návrhu o námietke zaujatosti alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (IV. ÚS 279/05, IV. ÚS 337/04). V prípade sťažovateľky však nešlo o odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie označených práv, ale o prípad, keď jej základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa jej subjektívnych názorov. Nespokojnosť sťažovateľky s obsahom rozhodnutia krajského súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným.

Sťažnosťou napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 13 C 953/2000-258 zo 17. decembra 2007, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľky a jej brata o neplatnosť právneho úkonu – darovacej zmluvy, ktorej predmetom bolo darovanie nehnuteľností zapísaných v Katastrálnom úrade, správe katastra... na liste vlastníctva č. 1402, kat. úz. K., ako aj zriadenie vecného bremena, ktorému zodpovedalo právo doživotného bezplatného užívania nehnuteľností darcami (rodičmi žalobcov) a povinnosť obdarovanej (sestry sťažovateľky) toto vecné bremeno strpieť.

Hlavné námietky sťažovateľky smerujúce proti označenému rozsudku krajského súdu a jeho postupu v konaní, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, sa týkajú nevylúčenia členov

senátu 6 Co z prerokúvania a rozhodovania v tejto veci, čím malo byť porušené jej právo na nezávislého a nestranného sudcu a v dôsledku toho bolo podľa nej porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd konštatuje, že tieto námietky sťažovateľky obsiahnuté v jej sťažnosti sú opakovaním toho, čo už uplatnila v konaní pred všeobecnými súdmi. Ústavný súd poukazuje v tejto súvislosti na to, že Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodol uznesením sp. zn. 2 Nc 15/2008 z 23. apríla 2008 o námietkach žalobcov a návrhu na vylúčenie sudcov krajského súdu z prerokúvania a rozhodovania vo veci týmto súdom vedenej pod sp. zn. 6 Co/70/2008 tak, že predsedníčka senátu ani členovia senátu 6 Co nie sú vylúčení z prerokúvania a rozhodovania v uvedenej veci, a vyjadril sa ku všetkým aspektom námietok žalobcov týkajúcich sa zaujatosti daných sudcov. V kontexte podstatných námietok sťažovateľky považuje ústavný súd za potrebné upriamiť pozornosť najmä na túto časť odôvodnenia označeného uznesenia najvyššieho súdu: *„Pokiaľ žalobcovia námietku zaujatosti odvodzovali z existencie určitého vzťahu medzi sudcami odvolacieho súdu a JUDr. J. H., ktorého označovali za právneho nástupcu žalovanej, treba uviesť, že táto námietka je v danom štádiu konania bezpredmetná. Najvyšší súd Slovenskej republiky totiž z obsahu spisu zistil, že JUDr. J. H., ktorý zastupoval žalovanú v konaní, oznámil okresnému súdu v podaní z 15. augusta 2007 odvolanie plnej moci udelenej žalovanou. Uvedená skutočnosť mala za následok nielen ukončenie zastupovania žalovanej, ale aj zánik možnosti žalobcov sponchyňovať nestrannosť sudcov odvolacieho súdu ich pomerom k tomuto advokátovi, ktorý v konaní v mene žalovanej už nevystupuje.“*

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd teda môže zásadne rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy). V danom prípade sťažovateľka za porušovateľa svojich práv označila okresný súd a krajský súd.

Hoci sťažnosť nesmeruje proti najvyššiemu súdu, ústavný súd zastáva názor, že posúdenie otázky nestrannosti sťažovateľkou namietaných sudcov v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 6 Co/70/2008 a ich nevyhlúčenie z prerokúvania a rozhodovania v predmetnej veci najvyšším súdom bolo dostačujúcim a ústavne prijateľným spôsobom presvedčivo odôvodnené.

Rovnako tak vysporiadanie sa s „opakovanou námietkou“ proti všetkým sudcom krajského súdu prípisom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Nc 14/2008 z 11. augusta 2008 bez jej meritórneho vybavenia považuje ústavný súd za ústavne konformný postup. Najvyšší súd totiž v uvedenom prípise konštatoval, že predmetná opakovaná námietka zaujatosti bola podaná z toho istého dôvodu ako predošlá námietka, a preto v zmysle § 15a ods. 4 OSP sa na ňu neprihliadne. Z toho dôvodu nebolo ani potrebné predkladať spis najvyššiemu súdu ako súdu nadriadenému (§ 16 ods. 2 OSP).

Ústavný súd nezistil porušenie žiadneho aspektu spravodlivého procesu, ktorý by mohol byť spôsobený v súvislosti s rozhodovaním o námietke zaujatosti, a preto nedospel v tejto časti k záveru o nutnosti jeho zásahu v danej veci.

Sťažovateľka taktiež namietala porušenie svojho práva mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom podľa čl. 13 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 70/2008 a jeho rozsudkom z 31. marca 2009, pričom podstata jej námietky spočíva v tom, že *„nemala možnosť napadnúť právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 70/2008 zo dňa 31. 3. 2009, proti ktorému náš právny poriadok nepripúšťa opravný prostriedok, a bolo vydané bez toho, aby som mala možnosť byť pri jeho vyhlásení“*.

Vo vzťahu k uvedenému (namietanému) porušeniu práva podľa čl. 13 dohovoru ústavný súd pripomína, že ak orgán štátu aplikuje platný právny predpis, jeho účinky (dôsledky) použitia nemožno považovať za porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 81/00, II. ÚS 63/03).

Právo na účinný opravný prostriedok podľa č. 13 dohovoru nemôže všeobecný súd porušiť vtedy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (m. m. IV. ÚS 36/04). Takýmto predpisom je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Podľa prvej vety § 201 OSP účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že odvolanie je prípustné len proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa. Zo sťažnosti možno vyvodiť, že sťažovateľke v podstate ide aj o to, aby ústavný súd preskúmal, či relevantné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nepripúšťajúce opravný prostriedok proti rozhodnutiu odvolacieho súdu sú v súlade s ústavou. Na podanie takéhoto návrhu jej však chýba aktívna legitímácia, pretože podľa čl. 130 ods. 1 ústavy a § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde môžu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podať len osoby taxatívne uvedené v čl. 130 ods. 1 písm. a) až písm. f) ústavy (najmenej jedna pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky, vláda Slovenskej republiky, súd a generálny prokurátor Slovenskej republiky, prípadne verejný ochranca práv). Na posúdenie ústavnosti právnych predpisov slúži navyše iný typ konania (konanie o súlade právnych predpisov). Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom (II. ÚS 66/01, tiež II. ÚS 184/03, III. ÚS 184/06, IV. ÚS 314/07).

Ústavný súd ďalej dodáva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je viazaný prezumpciou správnosti normatívnych právnych aktov. Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú, keďže jej zjavná neopodstatnenosť spočíva v rozpore medzi typom konania pred ústavným súdom, ktorý sťažovateľka zvolila, a obsahom sťažnosti (m. m. IV. ÚS 253/08, II. ÚS 40/00, II. ÚS 19/01).

Nemožno sa stotožniť ani s tvrdením sťažovateľky, že nemala možnosť byť prítomná pri vyhlásení namietaného rozsudku krajského súdu. Z č. 1. 315 súvisiaceho súdneho spisu vyplýva, že 13. marca 2009 bolo na úradnej tabuli krajského súdu vyvesené oznámenie, že

podľa § 214 ods. 2 OSP (platného a účinného od 15. októbra 2008) v spojení s § 156 ods. 1 OSP bude 31. marca 2009 o 11.10 h na č. dv. 202/II. poschodie verejne vyhlásené rozhodnutie vo veci R. K. a spol. c/a J. Š. o neplatnosť právneho úkonu (sp. zn. okresného súdu 13 C/953/2000). Zo zápisnice z 31. marca 2009 na č. l. 316 o verejnom vyhlásení rozsudku vo veci vedenej krajským súdom pod sp. zn. 6 Co 70/2008 vyplýva, že sťažovateľka ani jej právna zástupkyňa nebola na tomto vyhlásení prítomná, pričom sa v tejto zápisnici zároveň konštatuje, že lehota podľa § 156 ods. 3 OSP bola zachovaná.

Keďže v danom prípade krajský súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z uvedeného rámca platných a účinných právnych predpisov, nemohol namietaným postupom porušiť právo sťažovateľky mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom podľa čl. 13 dohovoru, a preto aj v tejto časti považoval ústavný súd sťažnosť za zjavne neopodstatnenú.

Podstatou zvyšných námietok sťažovateľky je podľa názoru ústavného súdu v skutočnosti odlišné právne posúdenie v danej veci relevantných skutočností odvolacím súdom v konaní o opravnom prostriedku oproti právnenému názoru, ktorý sťažovateľka zastáva.

Krajský súd svoje faktické a právne závery, ku ktorým dospel po konštatovaní, že odvolanie žalobcov nie je dôvodné, a preto rozsudok prvostupňového súdu v súlade s § 219 ods. 1 a 2 OSP ako vecne správny potvrdil, odôvodnil takto:

„V tomto prípade žalobcovia napádajú právny úkon zo dňa 22. 2. 1999 tvrdiac, že nebohí rodičia boli postihnutí duševnou poruchou nielen prechodného charakteru, avšak toto ich tvrdenie bolo vyvrátené lekársym vyšetrením dňa 3. 9. 1999, ktoré bolo realizované MUDr. B., ktorá konštatovala ich zdravotný stav, z ktorého nie je zrejmé, že by takáto porucha u nich existovala. Pokiaľ žalobcovia poukazujú na stanovisko MUDr. S. v znaleckom posudku a znalecký posudok o čiastočnom pozbavení spôsobilosti na právne úkony u matky dávajú za takýto dôkaz, odvolací súd poukazuje na záver odôvodnenia súdu prvého stupňa, ktorý konštatoval, že znalec v tomto konaní vypočutý ako svedok vo svojej výpovedi uviedol, že aj psychiater konštatoval v lekárskej správe, že p. K. bola zdravá, tak

bola na tento úkon spôsobilá a artérioskleróza mozgových ciev postupuje a v priebehu dvoch rokov sa môže zmeniť zdravotný stav, preto v takomto prípade je potrebné pridržiavať sa lekárskej správy v čase, keď bol právny úkon urobený. Zo správy MUDr. B. vyplynulo, že pacienti boli bez psychopatologických prejavov, teda p. K. i p. K. boli spôsobilí na právny úkon darovania. Z týchto dôvodov rozsudok prvostupňového súdu teda ako vecne správny odvolací súd potvrdil.“

Na základe uvedeného ústavný súd po oboznámení sa so súvisiacim súdnym spisom vrátane odôvodnenia namietaného rozsudku krajského súdu konštatuje, že krajský súd konal v danej veci v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné na jej posúdenie interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a ústavne akceptovateľné. Krajský súd dostatočným spôsobom vyložil, ktoré skutočnosti vzal za preukázané a o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenie oprel. Rovnako riadne uviedol, akými úvahami sa riadil pri hodnotení dôkazov, pokiaľ si tieto vzájomne odporovali. V tomto smere sú jeho myšlienkové postupy a hodnotenia výrazom nezávislého súdneho rozhodovania v zmysle čl. 144 ods. 1 ústavy, a len pre úplnosť treba dodať, že krajským súdom urobené skutkové zistenia nie sú v extrémnom rozpore s vykonanými dôkazmi a jeho rozhodnutie je ústavne konformné.

Ústavný súd v súvislosti so sťažovateľkiným prejavom nespokojnosti s napadnutým rozhodnutím krajského súdu konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čo v plnom rozsahu platí aj vo vzťahu k právu zaručenému čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

Vychádzajúc z uvedeného, ako aj z námietok sťažovateľky, podstatou ktorých bol nesúhlas s interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v jej právnej veci,

ústavný súd nedospel k záveru, že by postup a napadnutý rozsudok krajského súdu boli svojvoľné a že by zasahovali do základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a sťažovateľkou namietaným porušením jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľky uplatnenými v jej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2011